

Dokument nr. 8:39

(2000-2001)

Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Per-Kristian Foss og Ansgar Gabrielsen om å avvike konjunkturavgiften på næringsbygg

Til Stortinget

Bakgrunn

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2001 ble Arbeiderpartiet og sentrumspartiene enige om å innføre en konjunkturavgift på 10 pst. på investeringer i næringsbygg. Avgiften omfatter erverv av nyoppførte næringsbygg, samt påkostninger på nye og eldre bygg i 2001. Avgiften gjelder i utgangspunktet alle næringer med unntak av bygnings- og anleggsmessige pålegg til fiskeindustrien som følger av EØS-avtalen, og næringsbygg til bruk som barnehager, omsorgsboliger og sykehjem. Bygg som var påbegynt eller der bindende avtale var inngått, før 18. november 2000 skal ikke svare avgift. Bakgrunnen for avgiften var avtalepartenes ønske om å dempe aktiviteten i byggenæringen og norsk økonomi. Forslagsstillerne viser til at det i en viss tid, også før statsbudsjettet ble vedtatt, har vært klare tegn til en nedgang i byggenæringen. Så tidlig som oktober i fjor anslo Finansdepartementet en nedgang i den samlede sysselsettingen i bygge- og anleggsnæringen på 1 ½ pst. fra 2000 til 2001. Konjunkturavgiften var derfor særdeles lite egnet til å redusere pressetendensene i norsk økonomi. Forslagsstillerne viser til at konjunkturavgiften i stedet har ført til en dramatisk nedgang i antall nye næringsbyggprosjekter. Den reduserte aktiviteten rammer alle landsdeler og næringer.

Kraftig reduksjon i byggeaktiviteten

Tall fra Byggenæringens landsforening (BNL) viser at det 3. januar 2001 var utsatt eller skrinlagt prosjekter til en verdi av mer enn 11 mrd. kroner. I midten av desember i fjor da skrinleggelser og utsettelser til en verdi av 9 mrd. kroner var innrapportert, regnet BNL med at konjunkturavgiften ville føre til 7 000 færre arbeidsplasser i den utførende delen av bygge- og anleggsnæringen. På bakgrunn av at leverandørdelen av byggenæringen erfaringsmessig sysselsetter to personer for hver sysselsatt i den utføren-

de, regnet BNL med at 21 000 sysselsatte ville bli berørt av de prosjektene som bare fram til desember var utsatt på grunn av konjunkturavgiften. Forslagsstillerne viser til at kombinasjonen av konjunkturavgiften, fjerningen av investeringsavgiften fra 1. januar 2002 og reduserte avskrivningssatser ventelig vil føre til et dramatisk fall i investeringene i næringsbygg i år. Bare prosjekter med svært høy lønnsomhet og prosjekter som av ulike grunner ikke kan vente, vil bli gjennomført. Resultatet blir kraftig redusert sysselsetting og en markert kapasitetsreduksjon i byggebransjen i 2001. Fra 1. januar 2002 eller det tidspunktet konjunkturavgiften fjernes, er det derimot grunn til å regne med at utsatte byggeplaner igjen blir aktivisert. Mens konjunkturavgiften på den ene side vil skape en kraftig nedtur i 2001, vil avviklingen av avgiften på et senere tidspunkt derfor føre til en tilsvarende økning i etterspørselen etter nybygg og ombygginger. Forventningene om fjerning av konjunkturavgiften vil forsterke en slik utvikling. Til sammen vil dette gi betydelige kapasitetsproblemer i byggebransjen. Så kraftige svingninger i aktivitetsnivået og fraværet av forutsigbarhet i rammebetingelsene, er et stort problem både for oppdragsgivere, byggebransjen og de ansatte. De mest dramatiske utslagene vil etter alt å dømme oppstå i distriktsområder der byggebransjen fra før har ledig kapasitet. Utenfor de største byområdene er dessuten etterspørselen etter nye boliger liten. Mulighetene til å erstatte næringsprosjekter med boligbygging er derfor beskjedne.

I byområder begrenses boligbyggingen i dag først og fremst av mangel på byggeklare tomter og ikke av manglende kapasitet i byggebransjen. Konjunkturavgiften vil derfor ha liten positiv effekt på boligbyggingen. Tvert imot kan konjunkturavgiften komme til å redusere boligbyggingen. Det er en økende tendens til at nybygg i byer og tettsteder bygges som kombinerte bolig- og næringsbygg. Når det må betales konjunkturavgift på næringsdelen av bygget, vil

det lett oppstå en situasjon der det ikke lenger er tilstrekkelig lønnsomhet i prosjektet.

Forslagsstillerne mener på denne bakgrunn konjunkturavgiften må fjernes nå. Dersom avgiften først fjernes i forbindelse med behandlingen av revidert budsjett i juni, kan stor skade allerede være skjedd. Forslagsstillerne minner om at Bondevik-regjeringens forslag om en konjunkturavgift på næringsbygg på fem prosent i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 1998 førte til at ordreinngangen falt med over 30 prosent fra andre til tredje kvartal.

Andre konsekvenser

Forslagsstillerne peker på at konjunkturavgiften vil få dramatiske konsekvenser også for det øvrige næringslivet. Avgiften fører til at en rekke planlagte investeringsprosjekter ikke lenger er lønnsomme. Bedrifter som hadde investerings- og ekspansjonsplaner i Norge ser seg derfor om etter alternativ lokalisering i andre land. Dermed reduseres nyskapingen og næringsutviklingen i Norge. Bedrifter som har solgt sine nåværende lokaler og bundet seg til å flytte ut i 2001 kommer i en særlig vanskelig situasjon. Disse bedriftene må enten bære en kostnadsøkning på 10 pst. eller legge ned driften. For mange blir utvikling eneste mulighet. Næringsdrivende i landbru-

ket som står overfor store investeringer vil også rammes hardt. Forrentningen på investeringer i landbruket ligger som regel på 2-3 pst. Konjunkturavgiften på 10 pst. vil dermed gjøre så godt som alle investeringer ulønnsomme. Sammen med reduksjonen av avskrivingssatsene betyr dette at den viktige fornyelsen i landbruket stopper opp.

Nye signaler fra avtalepartene

Forslagsstillerne har merket seg at flere representanter fra sentrumspartiene og Arbeiderpartiet har signalisert vilje til å omgjøre eller avvike avgiften. Sett i sammenheng med de omfattende virkningene av konjunkturavgiften gir dette grunnlag for en fornyet behandling av spørsmålet.

Forslag:

På denne bakgrunn fremsettes følgende

f o r s l a g :

I vedtak om konjunkturavgift på investeringer i nye næringsbygg for budsjetterminen 2001 gjøres følgende endring:

§ 1-4 utgår.

9. januar 2001